

На основу члана 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Службени гласник РС", број 10/13, 142/14; 103/15 и 101/16), члана 11. Одлуке о буџету општине Параћин за 2020. годину ("Службени лист општине Параћин" бр. 34/19), члана 40. Статута општине Параћин ("Службени лист општине Параћин", бр. бр.22/2018 и 4/2019), а по прибављеном мишљењу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, број: од , Скупштина општине Параћин на седници одржаној .2020. године донела је

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ОПШТИНУ ПАРАЋИН ЗА 2020. ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Општина Параћин се налази у средњем Поморављу, 3,5 km од десне обале Мораве, на тераси реке Црнице која протиче кроз центар града, на 130 метара релативне надморске висине. Подручје општине захвата 541,7 km² на коме живи, према попису из 2002. године, 58.301 становник, од чега 25.292 у самом граду. Број становника према попису из 2011. године, износи 54.242, од чега 24.573 живи у самом граду. Примећује се тренд смањења становника од задњег пописа из 2011. год. По географском положају подручје општине Параћин се налази у долини Велике Мораве, између обронака планине Јухор на западу и Кучајских планина на истоку. У мрежи насеља Србије Параћин спада у групу градова средње величине. Са Ћупријом и Јагодином представља трограђе - центар поморавске регије. Параћин је општински центар у мрежи од 35 насеља, са 36 катастарских општина и 41. Месном заједницом. Приградска села Стрижа, Текија и Главица су срасла у градску англомерацију Параћина. Просечна густина насељености износи 94 становника по км².

Природни услови и животна средина: Општина Параћин се налази у подручју умерено континенталне климе, са извесним специфичностима које се испољавају као карактеристике субхумидне климе. На падавински режим овог подручја утицај имају циклонске активности, које се манифестују у продорима влажних и хладних ваздушних маса са Атланског океана, топлих са запада и југозапада из области Средоземља, као и зимских хладних ваздушних маса са севера и североистока. Просечна годишња количина падавина на територији општине Параћин износи 631,9 mm. Најбогатији падавинама је мај, са просечном количином падавина од 78,9 mm, а најсувљи су март са 35,8 mm и септембар са 39,2 mm падавина. Од свих годишњих доба зима показује највећу просечну вредност релативне влажности ваздуха са 83,1%, јесен 75,8% и пролеће са 72,55 %. Основна карактеристика овог подручја је велика учесталост појаве кошава. Дува у просеку око 200 дана годишње и има веома јаке ударе, посебно у атарима села Лешје и Плана. Меритимни утицај климе се огледа у тенденцији померања температурног максимума на август, а минимум на фебруар, па је често јесен топлија од пролећа. Параћин се развио у алувијалној равни реке Велике Мораве и њене притоке Црнице. Просечна надморска висина насеља је око 150 мнв. Алувијална раван и ниже речне терасе, углавном су покривени алувијалним седиментима. То су претежно шљункови, пескови и глине. Изузетак чини комплекс Чукаре, узвишење са котом од 329 мнв, изграђен од старијих палеозојских стена и планине Баба са узвишењем од 657 мнв, изграђене од јурских кречњака. Постоје три основна типа земљишта која су заступљена на педолошкој карти општине Параћин. У долини реке Велике Мораве заступљено је најквалитетније земљиште алувијум и алувијално-делувијално земљиште, у реону око ауто пута заступљена је смоница, а у брдским пределима општине Параћин заступљени су плитки сировозем, скелетно земљиште и псеудоглеј. У градском подручју не постоји ни једно активно клизиште. Појава ерозије манифестована је у левим притокама реке Велике Мораве и сливу реке Црнице, а наизраженија је на подручју села Горња Мутница. Површине под шумама на територији општине Параћин заузимају 17.000 ha. Просечна годишња посечена маса у друштвеном

сектору је 18.000 m³, а у приватном 6.000 m³. У укупној структури шумских површина 88% су лишћари и 12% четинари. Зеленим покривачем листопадних шума, зељасте и жбунасте вегетације, доминира заједница храстова, букве, мечје леске, ораха, јоргована и тд. Изузетно густе букове шуме налазе се у околини града, а у граду и његовој околини расте питоми кестен, који због своје реткости спада у ендемичне врсте. Дивљи кестен је нешто бројнији. Ниво подземних вода на читавом градском подручју је врло висок и креће се од 1,0 – 10,0 m од површине терена. У општини Параћин водотокови имају водопривредни значај у смислу водоснабдевања, развоја система за наводњавање и слив су река: Велика Морава, Црница и Грза. Целокупно градско подручје покривено је системом за прикупљање и пречишћавање отпадних вода до централног ППОВ са водном дозволом. Велики проблем представља непостојање предтретмана индустријских отпадних вода. На подручју општине Параћин тренутно се ради на санацији акумулације „7. јули“ из које ће се наводњавати око 940 ха пољопривредних површина. Тренутно на територији општине Параћин постоји само једно заштићено природно добро – споменик природе "Врело Грзе", али је у поступку званичног проглашења заштите и "Долина реке Црнице". Подручје "Горње Поморавље" је проглашено за значајно станиште птица.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Демографске карактеристике и трендови Број становника на територији општине Параћин, према попису из 2002. године, износи 58.301, од чега 25.292 живи у самом граду, а према попису из 2011. године, број становника износи 54.242, од чега 24.573 живи у граду. У 2016. години број становника је пао на 51.921 становника, а тренд смањења броја становника је посебно изражен у последње 2-3 године, што због смртности, што због миграције у иностранству радно способног становништва, тако да подаци из 2018. године показују смањење броја становника на 50.798 становника. Посматрајући старосну структуру становништва у општини Параћин лако је доћи до закључка да општина Параћин све убрзаније стари. Број становника за Параћин 1948-2016 Годишња промена становништва у %: [1948-1953] 1,40 %/год. [1953-1961] 1,20 %/год. [1961-1971] 0,51 %/год. [1971-1981] 0,25 %/год. [1981-1991] 0,09 %/год. [1991-2002] 0,86 %/год. [2002-2011] 0,80 %/год. [2011-2016] 0,87 %/год. Узимајући у обзир да је учешће радно способног становништва у укупној популацији 61,74% и становништва старости преко 65 година 19,2%, да је стопа природног прираштаја -3.9 %, тј. негативна, јасно је да општина Параћин стари. Овоме у прилог говори и податак да је по попису из 2011. год. најбројније становништво старости од 55-59 година, са тенденцијом да се та граница подигне на ниво од 60-64 године. По попису из 2002. године, најбројније је било становништво старости од 45 до 49 година, док је по попису из 1971. године најбројнија била популација старости од 15 до 19 година. Тренутно је просечна старост мушкараца у Општини Параћин 41,9 година, а жена 44,4 године. Подаци указују на то да, ако се ова брзина старења становништва настави, за 20 година ће у општини Параћин бити најбројније становништво старости преко 70 година. Највећи део становништва општине Параћин чини становништво у сеоским насељима. Природни прираштај је негативан, јер је број рођених 1,5 пута мањи од броја умрлих. Највећи проценат становништва је пунолетно становништво (44.790), радно способно. Скоро једну трећину укупног становништва представља издржавано становништво. Полна структура је прилично изједначена, па је разлика између мушкараца и жена 2-3 % у корист жена. Много је више неписмених жена, него мушкараца и то скоро 5 пута више. Највише има становника са средњим образовањем (20.483), затим са основним (12.542), а веома мали проценат становника завршава више и високе школе (свега 8,9 %). Од радно способног становништва, највећи број се бави пољопривредом, трговином, прерађивачком индустријом, шумарством и ловом. Од укупног броја становника, приближно је исти број мушкараца и жена који се баве пољопривредом. Дневне миграције становништва у општини Параћин обављају се најчешће између различитих општинских насеља, или између суседних општина. То су углавном радници који раде у фабрици цемента и фабрици стакла, или ученици који похађају средње школе. Скоро 1000 становника ради или се школује у суседним општинама. Последње деценије запажено је убрзано исељавање становништва у земље западне Европе (Шведска, Швајцарска, Аустрија, Немачка), посебно радно способног становништва од 20-35 година старости.

Диверзификација руралне економије: Пољопривредну производњу у сеоским подручјима карактерише велика уситњеност катастарских парцела, застарела опрема и машине, старење становништва због миграције младих ка градском језгру и иностранству, недовољна едукација

становништва, шаренило у пољопривредној производњи, ниске цене пољопривредних производа, ниски приноси и слабији квалитет пољопривредних производа од оних који се траже на тржишту ЕУ. Највећи број запосленог становништва ради у прерађивачкој индустрији, нешто мањи у трговини, а још мањи у образовању и здравству. Незнатно више жена него мушкараца тражи посао. Најмање запослених ради у угоститељству, пољопривреди и пословима са некретностима. Обзиром да у нашој општини не постоји ни једно пољопривредно добро, а само једна тек формирана пољопривредна задруга, евидентно је зашто је мали број запослених у пољопривреди. Нема ни развијених канала за откуп и дистрибуцију производа, као ни постројења за замрзавање и паковање производа, недостаје кванташка пијаца, тако да су произвођачи препуштени сами себи и пијачној продаји пољопривредних производа. Ако се свему овоме дода и недовољна едукација пољопривредника за примену савремених агротехничких мера, правилно коришћење средстава за заштиту биљака и животиња (пестицида, инсектицида) и других средстава у циљу производње здраве хране, онда је јасно да је стање у пољопривреди више него забрињавајуће. Иако је извршена приватизација највећих фабрика, просечна зарада није највећа у тим фирмама, већ у непрофитабилним делатностима као што су: банкарство, здравство и судство. Највише је незапослених изнад 50 година старости, а најмање између 25 и 30 год. Околина Параћина обилује могућностима за развој културно-историјског, транзитног, излетничког и екскурзионог туризма. Петрушка област је посебна културно-историјска целина којој треба дати одређени значај. Кучајске планине пружају добре услове за развој ловног туризма, док многа сеоска домаћинства, нарочито она у планинским крајевима, могу пружити удобан смештај туристима (нпр. села Забрега и Стубица). На 17-том километру од Параћина ка Зајечару је излетиште Грза, са два вештачка језера и предивним пејзажима. На изворишту реке Црнице лоцирано је туристичко насеље Сисевац. Оба излетишта имају проблем лоше путне инфраструктуре, на којој се последњих година активно ради. Постоје бројни културно - историјски споменици, као што су манастири, који због своје историјске, архитектонске и ликовне вредности представљају лепоте овог краја: манастир Св. Сисоја у Сисевцу, Св. Петке у Извору, Покров Пресвете Богородице у Лешју, манастир Св. Никола у Својнову, Намасија у Забреги и остаци средњовековног града Петрус код Забреге. Сваке године се у Сисевцу одржава ликовна колонија, као једна од значајних културних манифестација у нашој општини, као и ђачка ликовна колонија на Грзи. У општини се сваке године организују: "Сусрети села", "Дани вина" у Трешњевици, "Дани паприке" у Дреновцу, "Џигеранијада", "Културно спортско лето и спортска зима" и "Сајам привреде" у граду и сл. манифестације.

Рурална инфраструктура: Локална самоуправа значајна средства улаже у инфраструктуру, тако да се сваке године асфалтира велики број локалних путева, градских и сеоских улица, уређују се некатегорисани пољски путеви, у циљу обезбеђења што бољих услова за живот у сеоским срединама. У општини Параћин укупно постоји: - 180 км локалних путева, од којих 89 км са савременом асфалтним подлогом (око 50 %). - 63,2 км регионалних путева, од којих 51 км са савременом асфалтним подлогом (око 80%) - 41 км магистралних путева. Након што су предузети значајни радови на санацији постојеће саобраћајне инфраструктуре, започето је и са обезбеђивањем додатног паркинг простора у ширем центру града уређивањем до тада запуштених површина. Главни правац железничког саобраћаја представља међународна магистрална пруга Београд - Ниш - Прешево - државна граница, као део паневропског саобраћајног коридора 10. У селу Давидовац постоји спортски аеродром са дугом традицијом, на коме се редовно одржавају спортске манифестације од локалног, државног и међународног значаја. Водопривредна инфраструктура је релативно добро развијена. Организовано је снабдевање грађана Параћина и мањег броја насеља, водом за пиће са изворишта "Света Петка" у Извору, као и из изграђених артерских бунара у широј зони града. Сва сеоска насеља располажу водоводном мрежом. Параћин је један од ретких градова у Србији са високим степеном изграђености канализационе мреже. Систем за одвођење санитарних отпадних вода покрива само град Параћин. Систем је сепаратан, тј. посебно се одводе санитарне, а посебно атмосферске отпадне воде. Индустријске отпадне воде се са или без предtretмана уводе у фекалну канализацију. Канализациона мрежа покрива и велики број села општине Параћин. Сва насеља у општини Параћин су прикључена на нисконапонску електроенергетску мрежу. Послове дистрибуције електричне енергије, у оквиру којих су и послови планирања и развоја електроенергетске инфраструктуре, на територији општине Параћин, осим села Стубице и насеља Сисевац, обавља ОДС "ЕПС ДИСТРИБУЦИЈА" д.о.о. Београд, Огранак Јагодина, погон Параћин, а Стубица и Сисевац су у надлежности Огранка Јагодина, погон Ђуприја. Даљи развој енергетског сектора кретаће се и у правцу све веће аутоматизације надзора и контроле процеса дистрибуције електричне енергије. Тренутно се ради на замени светилки са живиним извором

светлости, светиљкама са натријумовим (ЛЕД) извором светлости, како би се смањила потрошња електричне енергије После извесног застоја, у току 2006. и 2007. године су интензивирани радови на проширењу система гасификације, тако да је у 2015. години скоро у целој општини Параћин (са селима) завршена гасификација. Цела општина је покривена мрежом фиксне и мобилне телефоније. У овом тренутку на територији општине постоје 3 мобилна оператера: " Телеком Србија ", " Теленор " и "ВИП" . Заступљени су кабловски оператери, интернет се остварује путем АДСЛ – а, кабловског интернета и провајдера бежичног интернета.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Општина Параћин има 54.170 ха обрадивих површина. У долини реке Велике Мораве заступљено је најквалитетније земљиште алувијум и алувијално-делувијално земљиште, у реону око ауто пута заступљена је смоница, а у брдским пределима општине Параћин заступљени су плитки сировозем, скелетно земљиште и псеудоглеј. Од укупних обрадивих површина 21.747 ха се користе као оранице и баште, 1.280 ха као воћњаци, 1.260 ха заузимају виногради, 4.903 ха ливаде, а 2.775 ха пашњаци. На шуме отпада 17.660 ха, а на остало земљиште 4. 585 ха, од чега 146 ха на баре и трске, а 4.440 ха на неплодно земљиште. Значајан број пољопривредника се бави мешовитом пољопривредом (ратарство, сточарство, повртарство), па су зато велике површине под житарицама и крмним биљем. Села поред Велике Мораве се углавном баве повртарством, највише саде паприку и коренасто поврће: шаргарепу, першун, целер, цвеклу и роткву. Веома мала количина пољопривредних производа се прерађује, углавном се на пијаци продају као примарни производи. Обзиром да је у општини Параћин комасација извршена само у 2 села: Чепуру и Стрижи, јасно је да нема много пољопривредних газдинстава која поседују велике површине. Највише је оних који поседују од 1-5 ха земље. Тренутно се комасација изводи у делу КО Доње Видово на 1161 ха пољопривредног земљишта. У општини Параћин има укупно 5.586 пољопривредних газдинстава која обухватају 17.425 ха обрадивих површина, од чега је око 3.300 уписано у регистар пољопривредних газдинастава. Највише је оних газдинстава која имају површину од 2-5 ха, а најмање је оних са преко 50 ха, док само једно газдинство има преко 100 ха, од чега највећи део површина отпада на пашњаке и ливаде. Од укупног броја обрадивих површина наводњава се само 837 ха у приватној својини и то највише ораница и башти, али све је веће интересовање за наводњавањем "кап по кап".

Вишегодишњи засади: Општина Параћин располаже добрим земљишним и климатским чиниоцима за развој воћарства и виноградарства. Воћарство је највише распрострањено у тзв."горњим селима", али све више воћњака је и у селима поред пута Параћин – Појате. За развој виноградарства најпогоднија су подјухорска села: Трешњевица, Рашевица, Поточац и Својново, али и села са леве старне пута Параћин – Појате (Лебина, Крежбинац, Бусиловац, Голубовац), села испод планине Баба: Лешје и Плана, као и земљиште на Карађорђевој брду, где је под виноградом око 180 ха државног земљишта које је у закуп узело предузеће "Рубин" из Крушевца, са тенденцијом да засаде још 60 ха. Под воћњацима се налази укупно 354 ха, од чега на засаде јабука отпада око 62 ха, засаде крушака 35 ха, шљива 183 ха, брескви 9 ха, засаде вишања 14 ха, на засаде ораха и лешника отпада 36 ха, док засада малина и купина има на мањим површинама. Под виноградима се налази укупно 238 ха. У периоду од 2017. год. године па до данас запажено је повећано интересовање пољопривредника за подизање вишегодишњих засада воћака, највише јабука, крушака, дуња, ораха и лешника.

Сточни фонд: Општина Параћин има добре географске и климатске услове за развој сточарства. Има доста расположивих пашњака и обрадивих ливада за производњу крмног биља и ратарских култура које се користе за исхрану стоке. Најраспрострањеније су површине под луцерком – 1.508 ха, затим под детелином – 952 ха, мешаним травама – 164 ха и под крмним легиуминозама 9 ха. Скоро свако пољопривредно газдинство има објекат за чување бар једне врсте стоке, а понека газдинства имају и више изграђених објеката. Објекти за чување стоке су у приватном власништву. Најбројнији су објекти за чување свиња – 4.668, затим говеда – 3.671, живине – 3.229 и остале стоке 1.008 објеката. Према попису пољопривреде из 2012. године, у општини Параћин 4.726 газдинстава располаже са 16.087 условних грла. Најбројнија су газдинства која имају мање од 4 условних грла – 4.725 газдинстава, 606 газдинстава има 5-9 грла, 55 од 20 -50 грла, а само 4 газдинства има више од 100 грла. Обзиром на ниске цене стоке и увоза меса из иностранства, запажа се драстично смањење газдинстава која се баве узгојем

стоке, посебно узгојем говеда, али се повећава број оних која се баве узгојем оваца и коза. Највише се чувају свиње – 37.374 ком., од чега су само 4.275 крмаче, затим овце – 8.808 грла, од чега су 6.775 овце за приплод, говеда – 6.283 грла, а само је 2.754 крава и најмање бројне су козе – 1.965 ком. и коњи – само 44 ком. Живина је најбројнија 192.558, од чега је највише кокошака, а најмање гусака. Пчеле су заступљене са 5.051 кошницом. Код говеда је углавном заступљена сименталска раса говеда која се чува због млека, овце и козе се такође чувају због млека, али и због меса. Код свиња су заступљене меснате расе: Јоркшир, Ландрас и Пиетрен, али се све више запажа тренд гајења мангулица. Кокошке се чувају и због јаја (коке носиље) и због меса. Најтеже је обезбедити сигуран пласман стоке, зато што кланице откупљују стоку по нижим ценама, него што је цена стоке на пијаци, са роком плаћања од 45-60 дана. Чак ни субвенције које даје Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде нису побољшале стање код пласмана стоке, зато што кланичари обарају цену стоке за висину субвенција, тако да практично субвенције користе кланичари, а не пољопривредни произвођачи, којима су оне намењене. Најсигурнија и најраспрострањенија је продаја стоке на сточним пијацама, али и ту цене варирају и зависе од понуде и тражње.

Механизација, опрема и објекти: У општини Параћин пољопривредна механизација је у очајном стању, углавном стара преко 20 година. У задњих неколико година стање се поправља, захваљујући повољним кредитима које даје Министарство пољопривреде у сарадњи са банкама. Сада у општини има 8.431 трактор и 220 комбајна. При набавци прикључних машина, поред Министарства пољопривреде и заштите животне средине, доста је помогла и Општинска управа, издвајајући средства за набавку механизације и опреме. Пољопривредни произвођачи тренутно располажу са: 199 берача кукуруза, 865 тањирача, 3.472 дрљаче, 315 сетвоспремача, 1.431 сејалицом, 1.807 прскалица, 1.674 косилица и 692 растурача минералног ђубрива. Скоро свако пољопривредно газдинство има објекат за чување бар једне врсте стоке, а понека газдинства имају и више изграђених објеката. Најбројнији су објекти за чување свиња – 4.398, у којима се може сместити преко 45.000 свиња, затим објекти за говеда – 3.602, капацитета 22.600 грла, за коке носиље – 3.135, капацитета 230.863 кокошака и објекти за смештај остале стоке 1.008, капацитета 58.388 грла. У задњих неколико година, запажа се повећан број одгајивача и објеката за коке носиље. За смештај пољопривредних производа користе се кошеви – 4.641 ком., затим амбари – 2.655 ком., а најмање има силоса, само 11. Изграђено је 2.675 објеката за смештај пољопривредне механизације, 28 хладњача и 11 сушара. У последњих неколико година све више пољопривредника који се баве повртарством, подижу стакленике и пластенике, да би произвели ране сорте поврћа које постижу бољу цену на пијаци. Тренутно у општини Параћин има 9 стакленика и 281 пластеник.

Радна снага: Од 5.586 пољопривредних газдинстава, колико их има у општини Параћин, 3.383 газдинстава има само 1-2 лица која живе на газдинству, 1896 газдинстава има 3-4 члана, а око 330 газдинстава има 5-6 чланова. Само 8 газдинстава има више од 7 лица која стално живе на газдинству. У укупном броју оних који се баве пољопривредом мушкарци су нешто бројнији од жена, а 3 пута више је мушкараца запослених на газдинствима, него жена. На пољопривредним пословима годишње се ангажује преко 4000 сезонских радника, а исто толико је и стално запослених на газдинствима која се баве само пољопривредом. Пољопривредна газдинства која имају 1-2 члана су углавном старачка газдинства са преко 65 година по члану, без школе, или са 4 разреда основне школе. На газдинствима где живи више од 7 чланова, обично су заступљене 3 генерације, где школска спрема сваког појединца зависи од година старости. Најраспростарјенија и најбројнија су газдинства на којима стално живе и баве се пољопривредом лица са ССС.

Структура пољопривредних газдинстава: У општини Параћин има 5 586 пољопривредних газдинстава, од чега 4.726 газдинстава располаже са 16.087 условних грла. Највише газдинстава располаже са 2-5 ха обрадивог земљишта (1.959), са 1-2 ха располаже 1.363 газдинства, мање од 1 ха поседује 1.287 газдинстава, 714 има од 5-10 ха, а само 73 газдинстава не располаже обрадивим земљиштем..

Производња пољопривредних производа: У општини Параћин најзначајнија у пољопривредној производњи је биљна производња и то: повртарство, затим ратарство и воћарство, али упоредо са биљном производњом, веома је важна и сточарска производња. Најраспрострањенија култура у општини Параћин је кукуруз, који заузима највеће посејане површине од 5.864 ха. Веома распрострањена у сетвеној структури је и пшеница која заузима 3.708 ха. Након тога, по површинама које заузимају иду

јечам - на 816 ха, овас на 320 ха и махунарке на 19 ха. Приноси кукуруза су се у 2017. год. јако смањили због суше која је захватила скоро читаву Србију, па су се кретали око 3 т/ха, док су пшеница и јечам имали повољније временске прилике, па су се приноси кретали око 3,5 - 4,5 т/ха. 2019. година је била прилично сушна, тако да земљиште није могло да се обради и припреми за сетву озимих култура, па су смањене површине под пшеницом и јечмом. Најраспрострањеније повртарске културе су: паприка - 126 ха, шаргарепа и друге коренасте биљке - 51 ха, купус - 35 ха, парадајз - 9 ха, а око 8 ха отпада на бостан и јагоде. На подручју општине Параћин није заступљена органаска производња и још увек нема заинтересованих за ту врсту производње.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: У Општини Параћин средином деведесетих година постојале су 3 пољопривредне задруге и једно пољопривредно добро. Са доношењем Закона о повраћају пољопривредног земљишта ранијим власницима, земљиште које су користиле земљорадничке задруге је враћено ранијим власницима, а задруге су почеле да пропадају. Сада у општини Параћин не функционише ни једна пољопривредна задруга, а пољопривредно добро "1. Мај" је интегрисано у фабрику "Холцим - Србија" у Поповцу (са променом власничке структуре садашњи назив је "CRH" д.о.о. Поповац). Општинска управа Параћин је пружила и пружа стручну помоћ пољопривредним произвођачима у формирању пољопривредних удружења, тако да сада на територији општине постоји 44 пољопривредних удружења. Од тога, 5 удружења се искључиво бави повртарском производњом, 2 су формирана од одгајивача сименталске расе говеда, 1. Удружење одгајивача оваца, 1. Удружење одгајивача свиња, 1. Удружење воћара, а остала удружења су мешовита, састављена од: ратара, сточара и повртара. Удружења су у општини Параћин почела да се формирају 2006. године и у почетку су била прилично не организована, али са годинама су почела да показују све већи професионализам. Радо се одазивају присуством на стручним едукацијама и све боље су информисани о конкурсима и субвенцијама које дају Министарство пољопривреде и локална самоуправа. Међутим, преусмеравањем општинских субвенција од удружења ка регистрованим пољопривредним газдинствима, дошло је до гашења удружења, тако да је тренутно у општини Параћин 39 регистрованих удружења.

Трансфер знања и информација: Пољопривредни произвођачи су веома заинтересовани за обуке и предавања и то како она која организује ПССС Јагодина, тако и за све врсте обука организованих од стране: истраживачких установа, привредних субјеката, НВО и локалне самоуправе. Стручна служба ЈЛС се труди да едукацију пољопривредника обавља у време зимског периода, када је мали интензитет радова у пољопривреди, организујући предавања за која пољопривредници покажу највише интересовања. Најчешће су то предавања на теме: - нове сорте поврћа и њихово гајење - расађивање повртарских култура - заштита повртарских и ратарских култура - исхрана преживара - гајење говеда, оваца и коза - ратарске културе краће вегетације - пчеларство - ИПАРД фондови - формирање задруга

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	3.000.000,00	40	0,00	0,00
2	Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга	301	9.870.000,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		12.870.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	480.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		480.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	13.350.000,00
Планирана средства за директна плаћања	0,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	12.870.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	480.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Мере подршке су намењене регистрованим пољопривредним газдинствима са територије општине Параћин, у висини од 40% потраживаних средстава без ПДВ-а и усмерене су за набавку пољопривредне механизације и опреме, система за наводњавање, садница воћа и квалитетних расних грла оваца, коза и свиња. Такође се део средстава издваја за едукацију пољопривредника, кроз посету Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду и неком од пољопривредних сајмова у иностранству, као и за набавку стручне литературе. Део средстава је опредељен за рурални развој Месних заједница, кроз рекултивацију и уређење некатегорисаних пољских путева у селима општине Параћин, како би се омогућио и олакшао приступ механизације до њива и подигао квалитет живота у сеоским срединама. Кроз пројекат комасације, који се одвија у делу КО Доње Видово, тежи се укрупњавању парцела, чиме ће се индивидуалним пољопривредним произвођачима омогућити бржа, квалитетнија и јефтинија обрада пољопривредних површина. Очекује се да ће планиране мере подршке које су намењене индивидуалним пољопривредним произвођачима, омогућити квалитетнији живот у сеоским срединама, повећати продуктивност и ефикасност рада на пољопривредним газдинствима, подстаћи удруживање и формирање пољопривредних земљорадничких задруга.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: ЈЛС своје потенцијалне кориснике о мерама подршке информисаће путем: локалних средстава информисања на огласној табли у холу ЈЛС путем интернет презентације општине

Мониторинг и евалуација: За мониторинг и евалуацију Програма задужено је Одељење за пољопривреду – Управе за пољопривреду и ЛЕР општине Параћин. Одељење за пољопривреду прати годишњу реализацију, остварене резултате и ефекте спроведених мера Програма и даје предлог о даљем спровођењу истих или увођењу нових мера подршке. Представници Управе за пољопривреду и ЛЕР контролишу извођење радова на рекултивацији пољских путева, што се документује фотографијама са терена.

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.1.1. Образложење: У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја највећи део буџетских средстава је управо намењен расту конкурентности. У оквиру ЈЛС подстицаји би били намењени регистрованим пољопривредним газдинствима и обухватили би набавку: пољопривредне механизације и опреме, пластеника, система за наводњавање, набавку квалитетног приплодног материјала, садница воћа и винове лозе, пчелињих друштава и тд. Мера инвестиције у материјална средства пољопривредних газдинстава подржава мала пољопривредна газдинства у циљу унапређења процеса производње, а све ради постизања веће економске ефикасности и дугорочне одрживости. Ова газдинства не карактерише специјализована производња. Кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене у ланцу исхране, лоша техничка опремљеност газдинства, односно застарела механизација, низак степен образовања и стручне оспособљености итд. Постоји потреба да се овом мером утиче на повећање приноса и побољшање агро-техничких мера, као и модернизацију ситне механизације и опреме.

2.1.2. Циљеви мере: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, повећање производње, побољшање квалитета производа, смањење трошкова производње, повећање површина у заштићеном и полузаштићеном простору, повећање наводњаваних површина системом 'кап по кап' и тд.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава је усаглашена са Националним програмом за рурални развој РС 2018-2020.

2.1.4. Крајњи корисници: Регистрована пољопривредна газдинства са територије општине Параћин уписана у РПГ у 2020. год.

2.1.5. Економска одрживост: Корисници немају обавезу достављања бизнис плана.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за избор програма и пројеката који се финансирају или суфинансирају из буџета општине Параћин су: 1. Да је пољопривредно газдинство уписано у РПГ и да је у активном статусу; 2. За инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције Министарства пољопривреде, донације, ИПАРД); 3. Регистровано пољопривредно газдинство мора наменски да користи набављену механизацију или опрему, расна грла, пластенике и сл.и не може да их отуђи у периоду од три године од дана набавке.

2.1.7. Специфични критеријуми: Сектор млека 1. Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ од 1 -10 млечних крава у моменту подношења захтева за коришћење подстицаја; 2. У случају набавке нових машина и опреме за наводњавање прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ максимално 20 млечних крава; 3. У случају када се ради о набавци квалитетних приплodних грла, прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која, у моменту подношења захтева за коришћење поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ 3-10 квалитетних приплodних грла говеда млечних раса, Сектор меса Прихватљиви корисници су они корисници који у Регистру објеката (у складу са Правилником о регистрацији, односно одобравању објеката за узгој, држање и промет животиња - 'Службени гласник РС', 36-2017) имају регистроване објекте са капацитетима за тов/узгој: мање од 20 јунади и/или мање од 150 грла приплodних оваца/коза и/или мање од 30 приплodних крмача и/или мање од 100 товљеника свиња у турнусу и/или од 1.000-3.999 бројлера у турнусу. У случају када се ради о набавци квалитетних приплodних животиња прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ: 3-100 грла квалитетних приплodних говеда товних раса или 10-300 квалитетних приплodних грла оваца/коза, или 5-100 грла квалитетних приплodних крмача. Сектор производње комзумних јаја нема специфичних критеријума прихватљивости. Сектор производње воћа, грождја, поврћа, хмеља и цвећа 1. Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају

инвестиције имају у свом власништву мање од 2 ха воћа или винове лозе, или мање од 0,5 ха јагодичастог воћа и хмеља; односно од 0,1 – 0,5 ха цвећа, односно од 0,2 – 1 ха винове лозе; 2. За инвестиције у подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) производних (са наслоним) и матичних засада воћака, хмеља и винове лозе, прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства: са 0,1- 0,5 ха јагодастих врста воћака и хмеља; 0,3- 2 ха другог воћа; 0,1 – 0,5 ха цвећа; 0,2 – 1 ха винове лозе, у моменту подношења захтева за коришћење подстицаја. 3. Пољопривредна газдинства са капацитетом мањим од 0,05 ха пластеника или мањим од 2 ха производње поврћа на отвореном простору у моменту подношења захтева за коришћење подстицаја. Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа) 1. Пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева за коришћење подстицаја. имају мање од 5ха земљишта под осталим усевима. 2. За инвестиције за набавку машина и опреме за наводњавање прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева за коришћење подстицаја имају мање од 10 ха земљишта под осталим усевима. Сектор пчеларства 1. Прихватљиви корисници за набавку кошница, машина и опреме за пчеларство су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева за коришћење подстицаја имају 5- 30 кошница.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.1.11	Машине за ђубрење земљишта
101.1.12	Машине за сетву
101.1.13	Машине за заштиту биља
101.1.17	Машине и опрема за наводњавање усева
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.1.4	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну;
101.1.7	Опрема за третман папака
101.2.10	Машине за примарну обраду земљишта
101.2.11	Машине за допунску обраду земљишта
101.2.12	Машине за ђубрење земљишта
101.2.13	Машине за сетву
101.2.14	Машине за заштиту биља
101.2.15	Машине за убирање односно скидање усева
101.2.18	Машине и опрема за наводњавање усева
101.2.3	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака
101.2.5	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту ст
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.12	Набавка бокс палета за транспорт и складиштење производа
101.4.13	Набавка опреме-линија за чишћење и прање производа
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.22	Машине за сетву
101.4.23	Машине за садњу
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.4.25	Машине за убирање односно скидање усева
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадама
101.4.4	Подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада
101.4.7	Набавка опреме и уређаја за припрему земљишта и супстрата за гајење биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.8	Набавка опреме и уређаја за сетву, садњу и мулчирање (са фолијом)
101.5.10	Машине и опрема за наводњавање усева
101.5.6	Машине за заштиту биља
101.5.7	Машине за убирање односно скидање усева
101.6.1	Набавка нових пчелињих друштава
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство

2.1.9. Критеријуми селекције:

2.1.10. Интензитет помоћи: За све инвестиције у оквиру ове мере одобрава се 40% од укупне вредности инвестиције без ПДВ-а, а максимални износ захтева не може прелазити 80.000,00 динара.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број одобрених захтева

2.1.12. Административна процедура: Посебна мерила и критеријуме за одобравање средстава пољопривредним газдинствима утврђује Одбор за пољопривреду и развој села. Након утврђених критеријума конкурс расписује Начелник Управе за пољопривреду и ЛЕР, а затим се конкурс објављује на огласној табли Управе и на интернет страници општине Параћин. Пријава на конкурс подноси се Одељењу за пољопривреду - Управе за пољопривреду и ЛЕР, са назнаком "Пријава на Конкурс за подршку регистрованим пољопривредним газдинствима". Комплетна конкурсна документација се доставља у затвореној коверти. Благовременом доставом сматра се препоручена поштом пређата пошти најкасније до истека последњег дана утврђеног рока за предају конкурсне документације (печат поште), без обзира на датум приспећа. Уз сваки захтев подноси се посебна пријава (на одређеном обрасцу који је прописала локална самоуправа). Уз пријаву, подносилац је дужан да обавезно приложи: - потврду о упису у регистар пољопривредних газдинстава у активном статусу за 2020. годину - податке који ће бити наведени у расписаном конкурс На основу предлога Одбора за пољопривреду и развој села, Начелник Управе за пољопривреду и ЛЕР доноси Решење о финансирању пољопривредног газдинства из буџета Управе за пољопривреду и ЛЕР. Стручне и административно-техничке послове обавља Одељење за пољопривреду.

2.2. Назив и шифра мере: 301 Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга

2.2.1. Образложење: Према Закону о пољопривредном земљишту ('Службени гласник РС', број: 41/09, 112/15) локалне самоуправе су у обавези да средства добијена од издавања пољопривредног државног земљишта у закуп, а према Годишњем програму заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, реализују за намене које су наведене у програму (уређење пољских путева, наводњавање, одводњавање, комасацију, регулисање водотока који угрожавају пољопривредно земљиште итд.). У 2020. години део одређених средстава ће се утрошити за рекултивацију и уређење некатегорисаних пољских путева у селима општине Параћин и надзор над изведеним радовима. Инвестираће се и у комасацију у делу КО Доње Видово, јер велики број газдинства карактерише специјализована повртарска производња, па је кључни проблем уситњеност поседа, високи трошкови производње, мање квалитетна обрада итд. Мера је усаглашена са: Законом о пољопривредном земљишту, Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије (2014-2024) и Програмом комасације за део КО Доње Видово. Део средстава се планира за геодетско - техничке радове у процесу комасације, надзор стручне фирме која ће пратити извођење геодетско - техничких радова, трошкове Комисије за комасацију и тд.

2.2.2. Циљеви мере: Укрупњавање и груписање поседа, решавање имовинско правних односа, квалитетнија обрада, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње, повећање наводњаваних површина, уређење мреже некатегорисаних пољских путева, искрчене шикаре, шибље и непотребно дрвеће, сачуваност ветрозаштитних појасева. Ревитализација и рекултивација пољских путева доводи до лепшег изгледа села, олакшане манипулације механизацијом до њива, жетве и бербе плодова и њихов транспорт. Ова мера има за циљ да подстакне власнике имања поред чијих њива пролази пољски пут да искрче шибље, жбуње и дрвеће на својим међама, а такође и да Савети МЗ- а ангажују геометре који ће тачно измерити ширину некатегорисаног пута и на тај начин вратити несавесне власнике у границе својих њива.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је усаглашена са Националним програмом за рурални развој РС 2018-2020.

2.2.4. Крајњи корисници: Крајњи корисник је ЈЛС Параћин и учесници комасације.

2.2.5. Економска одрживост: Није потребан бизнис план.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: - да је усвојен Програм комасације дела КО Доње Видово - да је формирана Комисија за комасацију, према Закону о пољопривредном земљишту ('Службени гласник РС' бр.41/09, 112/15, 80/2017 и 95/2018 – др.закон) и да су утврђена њена права и обавезе другим законским и подзаконским актима. - да локална самоуправа има део обезбеђених средстава за извођење комасације у Доњем Видову, најмање 30% од укупно потребних средстава. - да локална самоуправа има део обезбеђених средстава за уређење некатегорисаних путева (најмање 40%) од укупно потребних средстава.

2.2.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
301.2	Инвестиције у изразу, унапређење или проширење свих типова инфраструктуре мањег обима, укључујући инвестиције у обновљиве изворе енергије

2.2.9. Критеријуми селекције:

2.2.10. Интензитет помоћи: Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2020. год. и Конкурсом који расписује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, тачно ће бити дефинисана висина подстицаја за ревитализацију пољских путева. За реализацију комасације ЈЛС Параћин издваја 30% од укупно потребних средстава, а Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде 70% потребних средстава.

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број листова непокретности
2	Број донетих Решења о расподели комасационе масе
3	Број жалби на донешена Решења о расподели комасационе масе
4	Дужина некатегорисаних путева који су урађени у поступку комасације /у метрима/
5	Број рекултивисаних и уређених пољских путева по МЗ - а

2.2.12. Административна процедура: Реализацију ове мере спроводе и контролишу: Управа за пољопривредно земљиште Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Јавне набавке ЈЛС, Одељење за пољопривреду Управе за пољопривреду и ЛЕР, Комисија за комасацију и одабрана фирма која обавља послове надзора над изведеним радовима. Комисија за јавне набавке у поступку комасације, одређује процењену вредност набавке, одређује рок за достављање понуда, критеријуме за избор понуде и бодовање за економски најповољнију понуду, врши избор најповољнијег понуђача и са њим склапа Уговор о извођењу радова, који потписује Начелник Управе за инвестиције и управљање имовином. Сагласно члану 35. Закона о пољопривредном земљишту, истовремено са доношењем Одлуке о спровођењу комасације, Скупштина општине Параћин образовала је Комисију за комасацију, која спроводи поступак комасације. Стручне и административне послове комисије обавља Секретар комисије, дипломирани правник кога је именovala Скупштина општине Параћин из редова запослених у управи општине Параћин.

2.3. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.3.1. Образложење: Индивидуални пољопривредни произвођачи из свих села са територије општине Параћин, који желе да се упознају са новостима у пољопривреди, најновијом механизацијом која се

користи у свету, органском пољопривредом, новим расама стоке итд., биће посетиоци Међународног пољопривредног сајма у Новом Саду у 2020. години. Досадашње посете пољопривредни произвођачи су користили и за куповину нове механизације по нижим – сајамским ценама, куповину расних грла стоке, повезивање са другим пољопривредним произвођачима, земљорадничким задругама, пољопривредним удружењима и сл. У зависности од заинтересованости пољопривредника, општина Параћин организује и посете међународним пољопривредним сајмовима у иностранству. До сада су пољопривредници општине Параћин посетили пољопривредне сајмове у: Паризу, Берлину, Верони, Пловдиву, Сарагоси, Сен Галену, Келсе (Пољска) и Измиру у Турској. Фонд за пољопривреду општине Параћин набавља стручну литературу, гласила и часописе везане за новости у пољопривреди, које уступа на читање пољопривредним произвођачима који желе да сазнају најбитније новости из пољопривреде и прочитају савете и препоруке везане за пољопривредну производњу.

2.3.2. Циљеви мере: Пољопривредни произвођачи који раде на својој едукацији су много спремнији да у своју пољопривредну производњу уведу новине као што су: набавка нових сорти семена, нове расе стоке, система за наводњавање, да примене модерне начине производње и обраде земљишта, активирају производњу у затвореном простору, отпочну са органском производњом, користе субвенције Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и средства из ИПАРД фондова.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је усаглашена са Националним програмом за рурални развој РС 2018-2020.

2.3.4. Крајњи корисници: Корисници мере ће бити: - Општина Параћин - Управа за пољопривреду и ЛЕР која у току године организује посету пољопривредних произвођача Међународном сајму пољопривреде у Новом Саду и неком од пољопривредних сајмова у иностранству - пољопривредни произвођачи са територије Општине Параћин

2.3.5. Економска одрживост: Није потребан бизнис план.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: - Сви индивидуални пољопривредни произвођачи који желе да организовано посете Међународне пољопривредне сајмове у иностранству или Новом Саду, морају да доставе Потврду о упису у РПГ у активном статусу за 2020. год. - Са једном потврдом о регистрованом пољопривредном газдинству могу да путују 2 члана газдинства

2.3.7. Специфични критеријуми: - упис до попуне места у аутобусима

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања

2.3.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	пољопривредници који до сада нису путовали на Међународне пољопривредне сајмове и жене – носиоци РПГ	да	
2	предност ће имати пољопривредници млађи од 40 год. – носиоци РПГ	да	

2.3.10. Интензитет помоћи: - 100 % од укупних трошкова закупа аутобуса за превоз пољопривредних произвођача на Међународни сајам пољопривреде у Новом Саду - 40-50% од укупних трошкова организоване посете пољопривредних произвођача сајму пољопривреде у иностранству, а који укључују: трошкове организације путовања, превоза и смештаја. - 100 % од укупних трошкова набавке пољопривредне литературе и часописа

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	- Број пољопривредних произвођача који су посетили сајмове пољопривреде у земљи и иностранству
2	- Број младих пољопривредних произвођача, млађих од 40 година, који су посетили сајмове пољопривреде
3	- Број жена пољопривредница које су посетиле сајмове пољопривреде
4	Број младих пољопривредника или жена пољопривредница који су узели на читање пољопривредну литературу

2.3.12. Административна процедура: - На основу заинтересованости пољопривредних удружења и регистрованих пољопривредних произвођача, да се организује посета актуелном Међународном сајму пољопривреде у иностранству и одлуке Одбора за пољопривреду и развој села да се пољопривредни произвођачи пошаљу да посете сајам за који су заинтересовани, обзиром да се ради о набавци мале вредности, траже се 3 понуде туристичких агенција које ће организовати путовање. Одбор за пољопривреду и развој села бира најповољнију понуду, а Начелник управе за пољопривреду и ЛЕР даје налог финансијској служби да средства пребаци на рачун туристичке агенције – организатора путовања за сајам у иностранству или на рачун аутопревозника који обавља превоз пољопривредника до Новог Сада. - Организацију посете Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду, пријем и проверу Потврда о упису у РПГ обавља стручна служба Одељења за пољопривреду. Упис заинтересованих пољопривредника траје до попуне слободних места. - Одељење за пољопривреду води евиденцију заинтересованих пољопривредних произвођача који су узели на читање одређену литературу и за који временски период треба да врате задужену литературу.

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	Централна Србија	рзс*
Регион	Шумадија и Западна Србија	рзс*
Област	Поморавска област	рзс*
Град или општина	општина	рзс*
Површина	541,7 км ²	рзс*
Број насеља	35	рзс*
Број катастарских општина	36	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	3 - Буљане, Клачевица, Г.Мутница	
Демографски показатељи		
Број становника	50.798	рзс**
Број домаћинстава	16.679	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, км ²)	94	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	- 6,9	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	- 2,8	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	14,58	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	20,06	рзс**
Просечна старост	43,2	рзс*
Индекс старења	1,376	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	15,97	рзс*
Основно образовање (%)	23,12	рзс*
Средње образовање (%)	37,3	рзс*
Више и високо образовање (%)	8,9	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	25,51	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Равничарски, брежуљкасто-брдски,	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	Смоница (III,IV), алувијално земљиште (II - IV), сировозем (IV - VII), псеудоглеј (IV;V)	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	Умерено-континентална, субхумидна	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	631,9	Интерни
Средња годишња температура (oC)	11,1	Интерни

Хидрографија (површинске и подземне воде)	Велика Морава, Црница, 3 језера; 2. акумулације; 1-10 м Велика Морава, Црница, 3 језера; 2. акумулације; 1-10 м ниво подземних вода ниво подземних вода	Интерни
Површина под шумом (ha)	16.866	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	32,00	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	18 ха	рзс*
Посечена дрвна маса (м3)	38.637	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	5.586	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	3.564	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	99,38	
- правна лица и предузетници (%)	0,62	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	36.009	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	26,75	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	20.047 (40,15%) оранице и баште; 7.678 (14,17%) ливаде и пашњаци; 2.733 (8,60%) воћњаци; 965 (3,04%) виногради; 4.586 (8,47%) остало	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	Жита:11.435 ха (65,62 %); индустријско биље: 10 ха (0,06 %); поврће: 343 ха (1,97%); крмно биље: 2.680 ха (15,38 %); остало: 124 ха (0,7%)	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	3,12	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	2.600	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	195	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	830	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	12,3	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	1356	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	4533,0513	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	278,8243	Интерни
- физичка лица (%)	1,9	Интерни
- правна лица (%)	98,1	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	6.283 говеда; 37.374 свиња; 10.773 оваца и коза; 230.863 живине; 5.051 кошница пчела	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	8.440 трактора; 220 комбајна; 18.616 прикључне машине	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	12.576 објекта за смештај стоке; 4.641 кош; 2.655 амбара; 11 силоса; 2.675 објекта за машине и опрему	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	28 хладњака; 11 сушара; 9 стакленика; 284 пластеник	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	10.077 ха (4.600 ПГ); 2.382 ха (2.981 ПГ); 11.075 ха (4.843 ПГ)	рзс***

Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	13.838	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	99,57 / 0,43	рзс***
Годишње радне јединице (број)	5.554	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	1 регистрована зем.задруга; 32 удружења	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	13.691 – пшеница; 30.720 – кукуруз; 707 – кромпир; 26,4 пасуљ; 532 – купус; 1760 – паприка; 91 – парадајз	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	2.900 т млека;	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
Саобраћајна инфраструктура		
Дужина путева(km)	210.180	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	14/ 16.927	рзс*
Водопривредна инфраструктура		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	12.817	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	9.630	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	1.968	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	1.677	рзс*
Енергетска инфраструктура		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	4 високонапонске трафостанице и 210 нисконапонских трафостаница	Интерни
Социјална инфраструктура		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	5 предшколских установа, 34 основних школа, 4 средње, 2 високе школе и 3 факултета	рзс*
Број становника на једног лекара	400	рзс*
Број корисника социјалне заштите	7.604	рзс*
Диверзификација руралне економије		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	13.838	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	392	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	7.197 домаћих + 10.379 страних туриста 25.866 ноћења	рзс*
Трансфер знања и информација		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	325	ПССС

Датум и место

М.П.

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја